דבראי לגואי ודגואי לבראי,הא אין לו יסוד לפנימי עצמו;או אינו אלא מזבח של עולה יהא א] (ליסוד) מי כתיב 'אל יסוד העולה',ב] 'אל יסוד מזבח העולה' כתיב, אי הוה כתיב 'אל יסוד העולה' הוה אמינא ג] בזקיפה (אל) יסוד השתא דכתיב 'אל יסוד מזבח העולה' אגגו דיסוד; ד] א"ר ישמעאל גג יסוד למה לי קרא ק"ו הוא: ומה ה] שירי (חטאת שאינה מכפרת) טעונה גג יסוד,תחלת עולה שמכפרת אינו דין שטעונה גג יסוד,אמר רבי עקיבא ומה ו] שירי (חטאת) שאין מכפרין ואין באין לכפר טעונה גג יסוד,תחלת עולה שמכפרת ובאה לכפר אינו דין שטעונה גג יסוד,אם כן מה ת"ל "אל יסוד מזבח העולה" תן יסוד למזבח של עולה; מאי בינייהו? אמר רב אדא בר אהבה שירים מעכבים איכא בינייהו מר סבר מעכבי ומר סבר לא מעכבי. רב פפא אמר דכולי עלמא שירים אין מעכבים והכא במיצוי חטאת ז] העוף מעכב קא מיפלגי מר סבר מעכב ומר סבר לא מעכב תניא כוותיה דרב פפא ח] "ואת כל (*הדם) [הפר] ישפך" מה ת"ל "הפר"? לימד על פר יום הכיפורים שטעון מתן דמים ליסוד דברי *רבי, אמר רבי ישמעאל קל וחומר: ט] ומה (אם) מי שאין נכנס דמו י] לפנים חובה,טעון יסוד,מי שנכנס דמו לפנים חובה אינו דין שטעון יסוד? אמר רבי עקיבא ומה מי שאין דמו נכנס לפני ולפנים יא] בין לחובה בין למצוה טעון יסוד מי שנכנס דמו חובה לפני ולפנים אינו דין שטעון יסוד;יכול יב] יעכבנו ת"ל "וכלה מכפר את הקדש" שלמו כל הכפרות כולן דברי רבי ישמעאל,קל וחומר לפר כהן משיח (משעיר נשיא) מעתה ומה מי שאין נכנס דמו לפנים לא חובה ולא מצוה טעון יסוד מי שנכנס דמו לפנים בין לחובה בין למצוה,אינו דין שטעון יסוד,יכול יעכבנו? תלמוד לומר "ואת כל יג] (*הדם) [הפר] ישפך" נתקן הכתוב יד] (לעשה) ועשאו שירי מצוה לומר לך שירים אין מעכבין; וסבר רבי ישמעאל 'מיצוי חטאת העוף מעכב' והתנא דבי רבי ישמעאל טו] "(ה)והנשאר בדם ימצה"

ושאינו

או אינו מזבח כו' (א) . ואי ס"ד לגופיה אתא הכי למה לי,מה בא ללמדנו לשיריים יז] (אשר) ישפך שיריו למזבח החיצון,פשיטא דעליו ישפכם דהא תחילת מתנותיו בחוץ נעשו,וכי תימא אי (לא) כתיב אל יסוד מזבח,יח] סלקא דעתך הוה אמינא כיון מיפך שירי הדם הפנימיים הצריך הכתוב לשפוך בחוץ ומהם אתה לומד שירי החיצון יתנו לפנימי,הא אין לו יסוד לפנימי עצמו,הילכך על כרחך תן יסוד למזבח של עולה קאמר יט] : **מי כתיב אל יסוד העולה, אל יסוד מזבח העולה כתיב**. בשלמא אי דרשת ליה ליתן תורת שפיכת שיריים לכל דמים החיצונים שפיר כתיב "מזבח העולה" ליתן תורת יסוד למזבח העולה לכל דמים הנזרקים עליו אלא אי לתחילת כ] דמים קא דרשת ליה תו ליכא למימר ליתן תורה כנגד היסוד למזבח העולה לכל דמיו דהא כא] חטאת טעונה מתן על ארבע קרנות וקרן דרומית מזרחית בכלל ועל כרחך אעולה לחודיה תדרשיה,הוה ליה למיכתב 'אל יסוד העולה' שתהא העולה כנגד היסוד,"מזבח העולה" מאי היא : כב] **בזקיפה דיסוד** . שיזרוק תחילת מתנות העולה בעליית אמה שמן הארץ עד הכניסה שהיא כנוס אמה דכולה ההוא אמה בין בגובהה בין בכניסה,'יסוד' מיקרייא,השתא דכתיב "אל יסוד המזבח" יסוד שהוא דומה למזבח דהיינו גג של יסוד : כג] **שיריים מעכבין איכא בינייהו** . ר' ישמעאל סבר כפרה הוא דלא מכפרי אבל עכובי מעכבי,רבי עקיבא דמוסיף "ואין באין לכפרה" אשמעינן דאין מתן דמים של כד] מתנה תלוי בהן דלא מעכבי להו שיריים להזאות: **דכולי עלמא שיריים** כה] **לא מעכבי** . (בחטאות) ואפי' פנימיות והנך 'שיריים' דאיפלוג בהו ר' ישמעאל ור' עקיבא במילוי חטאת העוף כו] שהוא שירי הזאתו דכתיב "והזה מדם החטאת על קיר המזבח והנשאר בדם וגו' (ויקרא ה): **תניא כוותיה דרב פפא** כז] . דאית ליה לר' ישמעאל נמי לא מעכבי שיריים : **ואת כל דם הפר** . בכהן משיח כתיב 'ואת כל הדם ישפוך' היה יכול לכתוב,מה ת"ל "הפר" כו': **א"ר ישמעאל כו'** . לא לחלוק הוא בא אלא ללמד שאין שיריים מעכבין בו והכי קאמר פר יוה"כ מק"ו הוא בא וכתבו הכתוב, יכול לעכב כתבו לך,ת"ל וכלה מכפר כו' מסקנא דמילתא דרבי ישמעאל כח] אתיא : **מי שאין נכנס דמו לפנים חובה** . כגון פר כהן משיח כט] שכניסת דמו לפנים אינה חובה קבועה שלא היא מצוה לחטוא ולהביא חטאת : **טעון יסוד** . שפיכת שיריים : **מי שנכנס דמו לפנים חובה** . פר יום הכפורים שהוא חובה קבועה בכל שנה ורבי עקיבא בא להוסיף על דבריו עד שאתה לומדו מהיכל שדם פר נכנס לו מצוה לא ולמדו מלפני ולפנים שאינו נכנס לו לא לחובה ולא למצוה אלא נכנס לו אפילו לחובה אינו דין ל] שיטעון : **יכול יעכבנו** . דניהוי כמי ששנה עליו הכתוב לעכב שהרי לא הוצרך לכתוב וכתבו : **תלמוד לומר** . באחרי מות "וכלה מכפר" שלמו כל הכפרות כולן בעבודות הללו האמורות בענין ושפיכת שיריים לא נאמרו שם : **קל וחומר לפר כהן משיח מעתה** . מאחר שבאתו לכלל קל וחומר לא] יש לנו לדרוש קל וחומר כיוצא בו ולומר שיריים מעכבין בפר כהן משיח מריבוי הכתוב שהרי בקל וחומר היה למד לשפיכת שיריים משעיר נשיא,יכול יעכבנו מעתה תלמוד לומר לב] (וכלה): **ומה מי שאין נכנס דמו לפנים** . כגון שעיר נשיא וחטאת יחיד שאין נכנסים להיכל לא חובה ולא מצוה טעונין יסוד פר משיח שנכנס דמו לפנים מצוה אינו דין שטעון יסוד/נראה בעיני דלא גרסינן בהאי מסקנא בין לחובה בין למצוה אלא למצוה גרידתא ואי גרסינן לה לא תיקשה אדתנא ברישא על דם פר משיח שאינו נכנס לפנים חובה וכאן הוא שונה בין חובה בין מצוה,לגבי פר יום הכפורים לא הוי כניסת פר לג] משיח חובה שאינו חובה כמותו אבל לגבי שעיר נשיא דלא עייל ליה כלל קרי לה לכניסת פר משיח חובה ובמסכת סוטה (דף מה:) אמרינן כהאי גוונא מצוה לגבי רשות 'חובה' קרי ליה : **יכול יעכבנו** . מעתה דניהוי כמי ששנה עליו לעכב : **ת"ל ואת כל דם הפר וגו' נתקן הכתוב** . מסדר שאר העבודות ועשאו שירי מצוה ששנה בהילוך לשון לד] (שכל) העבודות כתיב 'ולקח,והזה,ונתן על קרנות' וכאן לא כתיב לה] ושפך דמו אל יסוד אלא שנה במשמעה לנתקו מכלל שאר העבודות לומר שאינה חובה לו] (כמו אותם) לעכב :

ושאינו

דבראי לגואי . וא"ת הא אמר ר' עקיבא לקמן (דף פא:) דכל דמים שהכניסם לפנים פסולין וי"ל דשירים אין מכפרין לרבי עקיבא ולא קרינן בהו לכפר בקודש : **גג** יסוד למה לי קרא ק"ו נז] . הקשה ה"ר חיים לקמן פרק התערובת (דף פא.) אמרינן גבי דם חטאת שנתערב בדם עולה דפליגי רבי אליעזר ורבנן אמר אביי לא שנו אלא תחילת חטאת ועולה אבל סוף חטאת ותחילת עולה דברי הכל מקום עולה מקום שירים פירוש דאם נתערבו שירי חטאת בתחילת עולה לכולי עלמא יתנם למטה מן החוט דמקום תחילת מתן עולה כשר לשירי חטאת ויזרקם לקיר המזבח ומאליהם שותתין ליסוד ואין כאן שינוי מקום א"ל רב יוסף הכי אמר רב יהודה שיריים צריכין אילכסנא פירוש שישפכם על גג היסוד ממש העשוי כאילכסנא ולא יזרקם לקיר הזקוף כמשפט עולה דמשמע דעולה אינה טעונה גג יסוד וי"ל דהאי דבעינן הכא בתחילת עולה גג יסוד לא אתא אלא למעוטי אמה נח] אדמה התחתונה של מזבח שמן הארץ עד הכניסה אבל קיר הזקוף של מעלה נט] עד היסוד פשיטא דעדיף מ] (בעולה) מגג יסוד ממש דחודה עדיף משום דבעינן שתי מתנות שהן ארבע : **לימד** על פר יוה"כ שטעון מתן דמים ליסוד . לעיל פרק בית שמאי (דף מ:) גבי ועשה לפר כאשר עשה דריש סמיכה ושירי הדם בפר יוה"כ ותימה להאי *תנא סמיכה מנא ליה וכבר פירשנו : **ומה** מי שאין נכנס דמו לפנים חובה . תימה מה לפר כהן משיח שכן מכפר על עבירת מצוה ידועה כדפריך לעיל פ' בית שמאי (דף מ:) מא] וי"ל דסמיך אהאי דאתי בקל וחומר משעירי רגלים ושעירי ראשי חדשים דדבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בק"ו : **יכול** יעכבנו מב] . דלית לן למימר טרח וכתב לה קרא כל כמה דאיכא למידרש :

צ"ל דם

גי' הנ"ק הנא דהכא סמיכה כו'

עין משפט
נר מצוה

כא א מיי' פ"ה מהל' מעה"ק הל"ו :

כב ב מיי' שם פי"ט הלכה ד :

כג ג מיי' שם פ"ז הלכה ז :

כד ד מיי' פ"ד מהל' עיוה"כ הל"ב :

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה או אינו וכו' וה"פ ואי ס"ד כצ"ל והד"א עם דיבור הקודם :

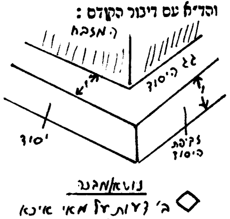

* סוגריים אלו אינם לשם דילוג אלא באים להזכיר שהקטע שבא אחריהם הוא המשך של הקטע הנוכחי

◇ ב' גרסאות מאי איכא בין ר' ישמעאל ור"ע מאחר דלטעמם אין צורך לפסוק להוכיח דעיקר מתנות דם העולה בזקיפה שיהו מעל היסוד

* הסוגריים לשם דילוג לזכור בדברי ר' ישמעאל

שיטה מקובצת

א] יהא יסוד מי כתיב : ב] עי' בהשמטות בסוף המסכת : ג] אמינא אזקיפה דיסוד השתא דכתיב אל יסוד המזבח משמע יסוד שהוא דומה למזבח דהיינו גג של יסוד . ואזקיפה דמזבח דממעט הכא היינו שלא יזרוק תחילת מתנות העולה בעליית אמה שמן הארץ עד הכניסה כו' עד יסוד מקרייא אבל הזקיפה שהיא מן הגג עד חוט הסיקרא לא ממעט דאדרבה דהא מוכח לקמן [בפ' התערובת] דשם מקום מתנות העולה ולא על גג יסוד ממש . תו"א : ד] אמר ר' ישמעאל (על) גג היסוד כו' . לעיל פ"ה דעיקר היסוד בתחילת [מתן] דם העולה ילפינן מק"ו דחטאת וגג יסוד [ג"כ] נפקא לן מהאי קו"ח וכאן לא פי' כלום וקשה לפ"ה כיון דעיקר יסוד מחטאת יליף איכא למיפרך חטאת תוכיח ששיריה ליסוד ואין תחילת דמה ליסוד רק על הקרנות ונראה להר"ר חיים כו' ומיהו אכתי למסקנא כו' ותירץ כו' מ"מ קשה לפי' הר"ר חיים דמשמע דתחילת דמו דעולה נפקא לן מק"ו ולקמן מייתי אל יסוד מזבח העולה לתחילת דמו לכך נראה לריב"א דבין תחילת דם ובין שירים נפקא דטעונים יסוד מפשטיה דקרא כדמוכח לקמן וק"ו לא איצטריך כי אם לגג יסוד ותלמודא לא דייק כו' תוס' אחרות: ה] ומה שירים שאינן מכפרים טעונים גג : ו] ומה שירים שאין מכפרין ואין באין לכפרה טעונין גג יסוד כו' ובאה לכפרה אינו דין שטעונה גג יסוד ומה ת"ל אל יסוד : ז] חטאת העוף לקמן דף ס"ה ע"ב: ח] ואת כל דם הפר כו'. פ"ה דהפר מיותר דה"מ למיכתב כו' וא"ת תיפוק ליה מדאתקיש לפר העלם ובפר העלם כתיב יסוד וי"ל דלא איתקש אלא לעבודות המעכבות כפרה כדאמר בפ' ב"ש וא"ת מ"מ תיפוק לי מוכן יעשה דיליף מיניה שירים התם וי"ל דדריש ליה לקרנות וא"ת א"כ דוכן יעשה אתא לקרנות סמיכה בפר יוה"כ מנלן דלא איתקש לפר העלם אלא לעבודות המעכבות הכפרה וי"ל דמדכתיב וסמך ידו על ראש הפר בפר כהן משיח דהוי ליה למיכתב וסמך ידו על ראשו מה ת"ל לפר לרבות פר יוה"כ לסמיכה וא"ת יותרת וב' הכליות בפר יוה"כ מנ"ל [וי"ל] מכל חלב פר החטאת לרבות פר יוה"כ אבל בהיקש לא ידעינן אלא העבודות האמורו' בענין: ט] ומה מי שאין נכנס כו' תימה אמאי לא מייתי ק"ו דפרק ב"ש ומה במקום שלא השוה כו' וי"ל דמהאי ק"ו לא מצי למילף הכא דבר חדש דלא משמע מהתם אלא דבר המפורש בהם ומהאי דהכא חשיב טפי למילף דבר חדש וא"ת מ"מ האי ק"ו אמאי לא מייתי התם וי"ל דמהאי ק"ו לא משמע כי אם חומרא ולעיל בעי למילף נמי קולא להכשיר אפי' שבאצבע : י] דמו חובה לפנים טעון יסוד מי שנכנס דמו חובה לפנים אינו דין שטעון יסוד : יא] ולפנים לא לחובה ולא למצוה טעון יסוד מי שנכנס דמו לפני ולפנים בין לחובה ובין למצוה אינו דין : יב] יעכבנו עיין רש"י לעיל (דף יג ע"א) ובתוס' (דף לט ע"ב) : יג] כל דם הפר ישפך נתקו הכתוב פי' דלא כתיב ושפך דהוה משמע עיכובא אלא כתיב ישפוך לומר דלא מעכבי אע"פ שהוא א) [פנימי לחובה] היינו בפכ"מ [ובפר יוה"כ אפ"ה לא] וכן בפר העלם לא מעכבי כדאמרי' לעיל בפ' ב"ש מקרא דונסלח וא"ת ולמה לי ונסלח תיפוק ליה משום דכתיב בפר העלם ישפך כמו בפר כהן משיח וי"ל דלפ"ה ניחא דהא דקאמר הכא ישפך נתקו היינו משום דשינה הכתוב דבכל שאר עבודות כתיב ונתן והזה משמע דבא לומר דלא מעכבי אבל גבי פר העלם לא שייך האי טעמא דכמו כן כתיב יתן וא"כ לא שנה הכתוב בשפיכת שירים וא"ת ולמה לי ישפך בפכ"מ תיפוק ליה מונסלח

שיטה מקובצת

דדרשינן לעיל בפר העלם דשירים אין מעכבין והרי איתקש פר כהן משיח לפר העלם וי"ל כיון דאיכא הכא ק"ו וגם פסוק הו"א דשינה הכתוב לעכב קמ"ל ישפך נתקו [הכתוב וכו'] וא"ת א"כ קשה איפכא למה לי ונסלח לעיל בפר העלם דשירים אין מעכבין תיפוק ליה מהכא כיון דאיתקשו וי"ל דלא הוקשו אלא להקל ולא להחמיר כלומר לריבוי עבודות ולא למעט וא"ת והא איתקש לעיל להכשיר אפי' שבאצבע היינו להקל וי"ל דהיינו דוקא לתיקון עבודו' המפורשות בו כבר ולא לדבר חדש כמו שירים : יד] תיבת לעשה נמחק : טו] ימצה הנשאר ימצה : טז] כו' ס"א כמו אמר מר הוא זה ופרושי קא מפרש אמאי קאמרינן תן יסוד למזבח של עולה משום דאי כו' דאי ס"ד דהכתוב לגופיה אתא [שכל] שיריה [יתן] ליסוד ובשעיר נשיא משתעי קרא הני למה לי : מה בא זה ללמדנו אי : יז] לשירים שישפך שיריו למזבח : יח] מזבח העולה אלא אל יסוד מזבח : יט] קאמר וכדי לגלות לשירי הדם של כל הזבחים שישפוך שירי' הדם ליסוד : כ] לתחילת מתן דמים : כא] דהא איכא חטאת שטעונה מתן על ארבע כו' מזרחית בכלל שלא היה לו יסוד ועל כרחך : כב] מה"ד אזקיפה דיסוד : כג] יסוד הס"ד ומה"ד שאינן מכפרין טעונין גג יסוד דכתיב בהו אל יסוד המזבח דמשמע גג הס"ד : כד] של הזאות תלוי בהן כו' : כה] שירים . בחטאת לא מעכבי ואפי' דפנימיות ותיבת בחטאות נמחק : כו] העוף קאמר שהוא : כז] פפא דאמר דלר' ישמעאל ותיבות דאית ליה נמי נמחק : כח] ישמעאל להא אתיא : כט] פר כהן משיח נכנס לו למצוה : ל] דין שטעון יסוד הס"ד : לא] וחומר זה יש : לב] ת"ל כו' : לג] פר כהן משיח : לד] לשונו שבכל העבודות : לה] ישפך את דמו אל : לו] חובה כמותם לעכב הס"ד : לז] ק"ו הוא הקשה : לח] תיבת אדמה נמחק : לט] תיבת עד נמחק : מ] דעדיף לעולה אות ב' נמחק : מא] שמאי וי"ל דאין זה פירכא דצד חומרא אלא פירכא דהשואות . מהר"ם : מב] יעכבנו פ"ה דהאי ק"ו למצוה ועיכובא מפשטיה דקרא דאל יסוד מזבח העולה שהרי ליכא למימר טרח וכתב לה קרא כיון דאיכא לאוקמי בעיכובא מפשטיה דקרא . מהר"ם :

א) נראה דצ"ל אע"פ שנכנס דמו לפנים חובה דהא מיירי בפר כהן משיח ובפר יוה"כ .